

Till sökande och mottagare av: Understöd för vård av byggnadsarvet, principer för reparationsrådgivning och reparationssätt

I denna promemoria finns noggrannare principer för understöden upptecknade enligt ämnesområde.

Innehållsförteckning

Till sökande och mottagare av: Understöd för vård av byggnadsarvet, principer för reparationsrådgivning och reparationssätt	1
Allmänna principer för vilka åtgärder som har fått understöd och vilka som inte.....	1
Bärande konstruktion	3
Utomhusmålning	3
Fasad.....	5
Dörrar och fönster	7
Tak och takutrustning, skorstenar och rökkanaler	8
Grundkonstruktion	10
Interiör	11

Allmänna principer för vilka åtgärder som har fått understöd och vilka som inte

Förutsättningarna för beviljande av understöd och storleken på det anslag som delas ut kan ändras årligen. I enlighet med 16 § i lagen om skyddande av byggnadsarvet (498/2010, byggnadsarvslagen), 7 § i statsunderstödslagen och statsbudgeten (budjetti.vm.fi).

Understödsbeslut grundar sig på:

- 1) Det finns ett hinder för understöd på grund av 16 § i byggnadsarvslagen eller inskrivning i statsbudgeten, det vill säga att det inte är fråga om ett skyddat eller på annat sätt kulturhistoriskt värdefullt byggnadsarvsobjekt ELLER
- 2) Statsbidragsmyndigheternas gemensamma förfarande och prioritering, som baserar sig på de allmänna förutsättningarna enligt 7 § i statsunderstödslagen, närmast på följande: beviljandet är motiverat med tanke på de mål som uppställts för statsunderstödet; beviljandet ska anses

behövt med beaktande av det övriga offentliga stöd som den som ansöker om statsunderstöd får samt arten och omfattningen av det projekt som är föremål för statsunderstödet. I denna andra punkt har statsbidragsmyndigheten i allmänhet prövningsrätt i det enskilda fallet, det vill säga frågan om något kategoriskt är uteslutet. Jämlikheten bland de sökande bör dock beaktas.

Understödet är skattefri inkomst. För samma åtgärd kan endast ett statligt stöd åtgången användas. Om man till exempel råkar få understöd från både NTM-centralen och Museiverket ska sökanden besluta vilken av dem som ska användas eller så ska understödets beviljare neka beviljandet.

Understödet anmäls av beviljaren till skattemyndigheten, eftersom understödstagaren inte kan använda hushållsavdrag för samma åtgärd.

Om mervärdesskatt:

Om den sökande ska betala mervärdesskatt ingår mervärdesskatten i understödet. Men om den sökande kan dra av mervärdesskatten i sin beskattning, kan mervärdesskatten inte ingå i understödet.

Museer:

De lokala museerna kan ansöka om understöd hos NTM-centralen om de inte kan ansöka om annat statsunderstöd.

De regionala ansvarsmuseerna samarbetar med NTM-centralerna vid övervakningen av understödsobjekten, och deras forskare (byggnadsforskare, renoveringsintendenter med mera) hjälper de sökande i frågor som gäller understöden, till exempel om vilka åtgärder och material som kan godkännas.

Du kan också ansöka om Museiverkets restaureringsunderstöd för din åtgärd. Du kan läsa mer om det på deras webbplats. Observera att endast ett statligt understöd kan beviljas för samma åtgärd.

I fråga om gårdar kan understöd beviljas för underhåll, skydd och förbättring av objektens omedelbara omgivning, såsom stängsel, grindar, murar osv.

För förnyande av trägränder har inte beviljats understöd. För planteringar beviljas inte understöd.

Att göra upp en reparationsplan kan understöd, när reparationsåtgärderna planeras utföras med traditionella metoder. I renoveringsplanen ska man alltså beakta byggnadens ålder och principerna för hur den ska repareras. Dessutom ska man kontakta NTM-centralen eller det regionala ansvarsmuseet i den sökandes eget område och försäkra sig om att åtgärderna och materialen är understödsberättigade.

Om det är fråga om ett objekt som är skyddat enligt byggnadsarvslagen är riktlinjerna och styrningen av åtgärderna noggrannare. Byggnaden kan också ha ett redan konstaterat värde vid inventeringen och därmed ett behov av skydd, även om en skyddsbeteckning saknas i planen eller byggnaden ligger på ett planlöst område.

Understödstagaren kontrollerar behovet av tillstånd hos kommunens byggnadstillsyn.

För tryckimpregnerat virke beviljas inte understöd, men det är tillåtet att använda värmebehandlat virke. **(Kan anknyta till flera byggnadsdelar.)**

Bärande konstruktion

Reparation av bärande konstruktioner och byggnadsstomme, såsom till exempel skoning av timmerstomme, är understödsberättigade åtgärder.

För ytterligare isolering beviljas inte understöd.

Utomhusmålning

Den gamla färgtypen ska alltid redas ut först. För utredningen kan man be om råd av den som övervakar understödsobjektet eller av det regionala ansvarsmuseet. Konstruktionens andningsförmåga är viktig, speciellt om fasadbeklädnaden är utan luftspalt.

Grundmålat virke är inte ett material som uppfyller understödsvillkoren.

Traditionell linoljefärg är alltid ett acceptabelt material. Läs innehållsförteckningen i färgburken noggrant. Om färgen innehåller plast eller mycket andra oljor än linolja är det inte en produkt som motsvarar traditionell linoljefärg, och användningen av den kan leda till ett negativt utbetalningsbeslut.

Användning av petroleumfärg ska alltid diskuteras med projektets övervakare innan åtgärder inleds. Petrololjefärg kan vara möjlig i glesbygden, men inte till exempel i tätbebyggda stadsområden, eftersom petroleumoljefärgen har en svagare glansgrad.

Traditionellt finns ingen röd oljefärg. För den röda färgtonen har rödmylla eller mjölkfärg använts.

Kokfärgen (rödmylla, gulmylla) lämpar sig för understödsobjekten. Den kan köpas färdig eller kokas själv. Vid köp av färdig kokfärg bör man vara noga med att det är fråga om en äkta traditionell kokfärg, och inte till exempel en s.k. rödfärg.

Om färgnyanser: Det rekommenderas att använda färgnyanser som är tidstypiskt lämpliga för objektet. För att fundera på färgnyansen kan man be om hjälp till exempel från det regionala ansvarsmuseet.

Om du har för avsikt att byta ut den ursprungliga fasadfärgen, kontakta byggnadstillsynen i din kommun och det regionala ansvarsmuseet. Färgbyte kan kräva tillstånd.

Det är möjligt att understöda med färgundersökning om det behövs på objektet.

Om metoder för färgborttagning av träytor:

- det bästa sättet att ta bort gammal färg är att skrapa den manuellt
- rengöring utan att bryta materialet har varit en stödberättigad åtgärd
- på dörrar eller fönster kan man även använda färgborttagningsmedel (observera att färgborttagningsmedel inte får bli kvar under färgen)
- även hyra eller driftkostnader för färgborttagningsutrustning, till exempel Speedheater med flera, kan understödhas. Men inte införskaffandet av apparaten. Kom ihåg att alltid använda värmaren med försiktighet så att det inte leder till brand.

- sandblästring eller krossat glas eller kulblästring etcetera, blästring som förstör ytan är inte åtgärder som understöds.

Vid målning av plåttak ska arbetsmetoden alltid vara penselmålning för hand. Det nya plåttaket målas tidigast om två år. Vid underhållsmålning av det gamla taket ska grundarbetena och rengöringen utföras omsorgsfullt och under rätt förhållanden. Glansen och tonen ska vara anpassad till den ursprungliga byggnaden och miljön.

Målning av putsade fasader: Det är viktigt att ta reda på vilken typ av färg och puts som är rätt. Både putsningen och målningen av den gamla byggnaden ska göras med material som lämpar sig för putsytan.

Den traditionella kalkfärgen tunnas ut med kalkvatten: [www.korjaustaito.fi korjauskortit kalkkimaali](http://www.korjaustaito.fi/korjauskortit/kalkkimaali) (på finska)

Fasad

Åtgärder i anslutning till självdragsventilation, såsom ersättningsluftventiler, kan understödas med övervägande från fall till fall, till exempel som en del av en fasadrenovering. Endast ventiler av gammal modell med mera kan understödas [www.korjaustaito.fi korjauskortit painovoimainen ilmanvaihto](http://www.korjaustaito.fi/korjauskortit/painovoimainen-ilmanvaihto) (på finska)

Det som är i skick ska inte förnyas. Men om byggnadsdelen är utsliten och det finns ett dokument (eller en modell) av hur originalet har varit, kan en restaurerande reparation enligt prövning eventuellt understödas.

Observera att området kan ha ramvillkor som fastställts i detaljplaner, kvartersplaner eller byggsätthanvisningar. Åtgärder mot dem kan inte understödas.

Träfasad:

Onödig förnyelse understöds inte. Endast skadade delar av fasaden ska repareras genom att lappa.

Om fasadbeklädnaden måste förnyas ska den göras enligt den gamla modellen och av lika tjockt virke som det gamla. Panelens tjocklek påverkar fasadbeklädnadens hållbarhet. Det gamla virket är tjockare och av bättre kvalitet.

Vid byte av de nedersta stockarna bör fasadbeklädnaden i första hand hållas oförändrad och lappad.

Även detaljerna ska bevaras eller förnyas enligt den gamla modellen vid reparationen. De ursprungliga träsnitten ska bevaras.

Ta reda på vilket fasadmateriäl som lämpar sig (till exempel finsågat eller hyvlat virke) för att eventuellt nytt virke ska överensstämma med den historiska typen och passa byggnadens karaktär.

Att ändra typen av fasadbeklädnad utan motivering är inte en åtgärd som understöds.

Putsad yta:

Värmeputs är inte en åtgärd som understöds.

Det är viktigt att fastställa vilken typ av puts det rör sig om, särskilt vid lagning. Även utredning och planering kan få stöd. Bärande konstruktion bör också utredas innan reparation påbörjas.

Putsen ska lagas med samma material och metoder som den ursprungliga putsen. Lagning, genom att lappa, är det mest rekommenderade tillvägagångssättet.

Om hela putsen måste förnyas, ska den nya putsen och ytan likna originalet och motsvarande material användas som i originalet. Kontakta projektets övervakare.

I putsade trähus klarar kalkrika bruk bättre av rörelser och förändringar i stommen.

Tegelfasad:

Endast det som måste bytas ut ska förnyas. Intakta delar ska inte ersättas.

Fogar ska lagas med samma material och metoder som de ursprungliga fogarna i byggnaden. Om det till exempel finns utskjutande fogar, ska samma stil bevaras. Lagning är att föredra.

Vid tegelreparationer rekommenderas att använda gamla tegelstenar. Om gamla tegelstenar inte finns tillgängliga, ska nya tegelstenar som liknar de ursprungliga så mycket som möjligt väljas. I den del som ska repareras eller förnyas kan man överväga att blanda nya och gamla tegelstenar för att de nya inte ska sticka ut så mycket. Rådfråga ditt regionala ansvarsmuseum.

Natursten:

Socklar: Bruk undersökning är det säkraste alternativet. Kalkbruk tål rörelser bättre.

Trappor: På ytan kan bruk som är mer vattenavvisande tillåtas -> kontakta projektets övervakare.

Stenladugårdar: Läs mer om murreparationer på Sveaborgs förvaltningsnämnds webbplats:

[toiminta hankkeet muurinkorjauskortit](#)

Mineritfasad:

Om den ursprungliga fasaden har varit av minerit, ska ett liknande material användas vid förnyelse.

Om mineritbeklädningen har gjorts senare, bör man överväga att antingen reparera beklädningen eller byta ut den mot ett mer lämpligt material. Kontakta projektets övervakare.

Dörrar och fönster

För byte av fönster kan inte understöd beviljas. Inte heller så kallade återställande åtgärder, det vill säga att byta ut tidigare utbytta fönster till sådana som liknar de ursprungliga, kan understödas.

Om det nuvarande fönstret verkligen inte kan repareras, bör ett nytt fönster tillverkas av en snickare enligt den gamla modellen, till exempel utifrån ett fotografi eller en ursprunglig arkitektritning.

Observera att fabrikstillverkade trä-aluminiumfönster inte kan repareras senare, utan måste bytas ut i sinom tid. Det lönar sig att komma ihåg att även senare gjorda fönsterändringar kan vara en del av objektets historiska skiktning och värda att bevaras som sådana.

Vid kittning ska linoljekitt (inte silikon eller polyuretan) användas och trälagningar ska göras med samma profil som i gamla fönster, bland annat droppnäsa.

Vid målning av fönster är det bra att komma ihåg att flera tunna lager färg håller bättre än ett tjockt lager.

Lösa galler eller liknande ovanpå glaset är inte tillåtna.

För varken värmeglas eller tredje glasrutor beviljas inte understöd.

För byte av dörrar beviljas inte understöd. Om den gamla dörren inte kan repareras, bör en ny dörr tillverkas enligt den gamla modellen.

Tak och takutrustning, skorstenar och rökkanaler

Understödsberättigade taktäckningsmaterial är:

- maskinfalsad plåt
- lertegel
- betong- och cementtegel
- filttak med triangelribba
- spån
- näver, gräs, sten med mera, om materialet lämpar sig för objektet
- fibercementtak (tidigare varttak), som idag tillverkas utan asbest, åtminstone om byggnaden redan har ett sådant tak
- traditionellt korrugerat plåttak, om sådant finns sedan tidigare

Om man planerar att byta taktäckningsmaterial, ska man kontakta objektets övervakare eller det regionala ansvarsmuseet.

Kontrollera även behovet av bygglov hos kommunen.

Till exempel kan det beroende på objektet vara möjligt att byta ett tegeltak mot galvaniserad (förzinkad) maskinfogad plåt. Att renovera tegeltaket kan dock vara billigare och bättre bevara byggnadens värde och utseende. Kontakta därför projektets övervakare.

Plåttak behöver inte tillverkas av småbitar även om det gamla taket är gjort av sådana. I värdefulla objekt kan falska skarvar krävas.

Plåttaket behöver inte rätas ut vid reparation, och det ska inte rätas för mycket.

Observera att det är inte alltid nödvändigt att förnya hela taket, det gamla kan ofta repareras, vilket är billigare.

Profilplåttak som till exempel låssöm, tegelmönster eller plastbelagd eller fabriksmålad plåt understöds inte.

Filttak:

Även om det ursprungliga taket varit spikat med filtspik, kan det nya vara limmat. Om det ursprungliga taket saknar triangelribbor behöver de inte finnas i det nya heller. En rak filt kan limmas. Vågfilt går bra om den följer det ursprungliga mönstret.

Så kallad "Palahuopa" filt är inte understödsberättigad.

Ytplåt ska inte monteras på takfoten. Se anvisningen på Museiverkets sidor: www.korjaustaito.fi
[korjauskortit huopakaton korjaus \(på finska\)](#)

Gamla fibercementtak (varttak eller minerit): Numera finns motsvarande nya fibercementtak tillgängliga.

Vid förnyande av eternittak rekommenderas att man använder material som motsvarar byggnadens ursprungliga byggtid.

Skorstenshuvar understöds inte, om det inte finns historiska skäl.

Takustrutning och taksäkerhetsprodukter (till exempel stegar, taggångbroar, snörasskydd) omfattas inte av detta understöd, men får sättas in. De måste skiljas åt på fakturan. Observera att fotrännan inte ersätter snörasskydd.

Reparation av gamla eldstäder, ugnar och rökkanaler kan understöd, men till exempel invändig rördragning eller beläggning av skorstenen understöds inte.

Rännor och stuprör:

- Rännor ska vara av galvaniserad(förzinkad) plåt. Trattar ska monteras, särskilt om sådana funnits i byggnaden sedan tidigare.
- Även trattarna ska vara av galvaniserad plåt. Fabriksmålade eller plastbelagda plåtar understöds inte.
- Rynkade eller vikta böjar på stuprör bedöms från fall till fall. Kontakta projektets övervakare.
- Om det inte funnits fotrännor vid det gamla falsade plåttaket, krävs de inte heller vid reparation. De behöver inte monteras med krokar.
- Vid tegeltak jämförs rännor och trattar med byggnadens tidigare byggsätt.

Ekonomibyggnader:

ibland kan det vara motiverat att lägga till rännor eller stuprör även om de inte funnits tidigare.

Åtgärden är dock inte understödsberättigad. En traditionell lösning, särskilt i mindre byggnader, är en brädränna med en förlängning av en stör. Vattenhanteringen bör beaktas.

Underlagstak:

Alla byggnader har inte alltid haft underlagstak från början. Om man vill öka underlagstaken så kan ventilationsutrymme behövas, särskilt om vinden är varm. Detta ökar konstruktionens tjocklek och kan kräva viss utjämning av taket. Taket behöver dock inte rätas ut helt. Bitumenfilt som underlag och plåttäckning kan vara en lösning. Kontakta projektets övervakare.

Solpaneler och andra lösningar för koldioxidsnål energi understöds inte med denna typ av understöd.

Grundkonstruktion

Reparation av grund och yttertrappor kan understödjas efter prövning. Ursprungligt material och ytbehandling ska användas. Till exempel väljs typ av puts som vid fasadrenovering.

Vid reparation av trätappor ska lärträ eller värmebehandlat trä användas. Tryckimpregnerat virke är inte ett material som understöds.

Vid reparation av båthus har man traditionellt använt asp i konstruktioner som är i kontakt med vatten. Tryckimpregnerat virke är inte ett material som understöds.

Installation av täckdiken understöds inte.

Reparation av sättningsskador i grunden kan understödask efter prövning.

Markytans utformning kan vara en understödsberättigad åtgärd om det är motiverat med tanke på byggnadens bevarande.

Reparation av jordbäddar är en åtgärd som understöds. Vid renoveringen ska hänsyn tas till att förhindra att fukt tränger in under byggnaden. Använd kapillärbrytande material och säkerställ ventilation i bottenbjälklaget. Skumglasisolering (återvunnet material) kan användas.

Interiör

Reparationer av eldstäder och rökkanaler omfattas av denna understödstyp.

Understöd kan också sökas för reparation av till exempel pappspänning, reparation av takmålningar och reparation av ursprungliga golvkonstruktioner med mera. Dessa kan understödask efter prövning, om anslagen räcker till. Vid särskild restaurering rekommenderas den sökande att ansöka om understöd i första hand för dessa renoveringsarbeten hos Museiverket.